

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 20. janvārī*

Lieta C-464/01

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši 1971. gada 3. jūnija Protokolam par Tiesas sniegto interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2001. gada 8. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2001. gada 4. decembrī, tiesvedībā

Johann Gruber

pret

Bay Wa AG.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*], R. Šintgens [*R. Schintgen*] (referents), Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 24. jūnijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Grūbera kunga [*Gruber*] vārdā — V. Gradziani Veiss [*W. Graziani-Weiss*],
Rechtsanwalt,
- Austrijas valdības vārdā — K. Pesendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve,
- Vācijas valdības vārdā — R. Vāgners [*R. Wagner*], pārstāvis,
- Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz
Dž. Aijello [*G. Aiello*] un Dž. Albencio [*G. Albenzio*], *avvocati dello Stato*,
- Portugāles valdības vārdā — L. Fernandišs [*L. Fernandes*] un M. Telleša Romano
[*M. Telles Romão*], pārstāvji,
- Zviedrijas valdības vārdā — A. Kruse [*A. Kruse*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo [*A.-M. Rouchaud*] un S. Grīnheida [*S. Grünheid*], pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 16. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt 13. panta pirmo daļu 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp., un grozītais teksts — 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.), ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos (OV L 285, 1. lpp.) un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos (OV 1997, C 15, 1. lpp., turpmāk tekstā — “Briseles Konvencija”).

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar prāvu starp Grūbera kungu, ar dzīvesvietu Austrijā, un saskaņā ar Vācijas tiesībām Vācijā reģistrētu sabiedrību *Bay Wa AG* (turpmāk tekstā — “*Bay Wa*”) par to starpā noslēgta līguma nepienācīgu izpildi.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Briseles Konvencijā paredzētie noteikumi attiecībā uz jurisdikciju ir minēti tās II nodaļā, ko veido 2.–24. pants.

- 4 Briseles Konvencijas 2. panta pirmā daļa, kas ietilpst II nodaļas 1. iedaļā ar nosaukumu "Vispārīgi noteikumi", paredz pamatnoteikumu, kura redakcija ir šāda:

"Saskaņā ar šo konvenciju pret personām, kuru domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, prasība ceļama šīs valsts tiesās, neatkarīgi no viņu pilsonības."

- 5 Briseles Konvencijas 3. panta pirmā daļa, kas ietilpst tajā pašā iedaļā, nosaka:

"Pret personām, kuru domicils ir kādā no līgumslēdzējvalstīm, prasību citas līgumslēdzējvalsts tiesās var celt vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 6. iedaļā noteiktajām normām."

- 6 Briseles Konvencijas 5.–18. pantā, kas veido II nodaļas 2. līdz 6. iedaļu, ir paredzēti noteikumi attiecībā uz īpašo, obligāto vai izņēmuma jurisdikciju.

7 Briseles Konvencijas 5. panta 1. punkts, kas ietilpst II nodaļas 2. iedaļā ar nosaukumu “Īpašā jurisdikcija”, paredz:

“Pret personu, kuras domicils ir kādā ligumslēdzējvalstī, prasību citā ligumslēdzējvalstī var celt:

1) lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā; [..]”

8 Briseles Konvencijas II nodaļas 4. iedaļu ar nosaukumu “Jurisdikcija patērētāju līgumos” veido 13.–15. pants.

9 Briseles Konvencijas 13. panta redakcija ir šāda:

“Lietās, kas saistītas ar līgumiem, kurus kāda persona noslēgusi tādiem mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar tās arodu vai profesiju, turpmāk tekstā — “patērētājs”, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā [..]:

1) ja līgums attiecas uz preču tirdzniecību ar nomaksu pa daļām;

2) ja līgums attiecas uz aizdevumu, kas atmaksājams pa daļām, vai jebkura cita veida aizdevumu, kas izsniegts preču pirkuma finansēšanai;

3) visos citos līgumos, kuru priekšmets ir pakalpojumu sniegšana vai preču tirdzniecība, ja:

a) pirms līguma noslēgšanas patērētāja domicila vietas valstī īpaši tika izteikts piedāvājums vai veikta reklāma,

un ja

b) patērētājs visas līguma noslēgšanai nepieciešamās darbības veica šajā valstī.

[..]”

10 Saskaņā ar Briseles Konvencijas 14. panta pirmo daļu:

“Patērētājs var celt prasību pret otru līgumslēdzēju pusi vai nu tās līgumslēdzējas valsts tiesās, kurā ir minētās puses domicils, vai arī patērētāja domicila vietas tiesās.”

11 No šīs iedaļas noteikumiem var atkāpties, tikai ievērojot Briseles Konvencijas 15. pantā paredzētos nosacījumus.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 12 No pamata prāvas lietas materiāliem izriet, ka Grūbera kungam, kurš ir lauksaimnieks, pieder četrstūrveida formā izvietota ferma ("Vierkanthof"), kas atrodas Augšaustrijā (*Haute-Autriche*), netālu no Vācijas robežas. Grūbera kungs ar ģimeni tajā apdzīvo apmēram desmit istabas. Fermā ietilpst arī cūkkūts vairāk nekā 200 cūku ganāmpulkam, kā arī lielas iekārtu noliktavas un vairākas lopbarības tvertnes. Bez tam tur tiek uzglabāti 10–15 % no kopējiem apsaimniekošanai nepieciešamajiem lopbarības krājumiem. Fermas daļa, kas tiek izmantota privātiem nolūkiem, nedaudz pārsniedz 60 % no kopējās nekustamā īpašuma izmantojamās platības.
- 13 *Bay Wa* Vācijā apsaimnieko vairākus no organizatoriskā viedokļa nesaistītus uzņēmumus. Pokingā (Vācijā), netālu no Austrijas robežas, tā nodarbojas ar būvniecības materiālu tirdzniecību, tai arī pieder amatniecības un dārzkopības veikals. Amatniecības un dārzkopības *Bay Wa* nodaļa izplatīja reklāmas prospektus, kas tostarp tika izplatīti arī Austrijā.
- 14 Vēlēdamies nomainīt savai fermai jumta dakstiņus, Grūbera kungs iepazinās ar *Bay Wa* izdotajiem reklāmas prospektiem, kas bija pievienoti *Braunauer Rundschau* — reģionālam periodiskam laikrakstam, kurš tiek izplatīts māsaimniecībām. *Bay Wa* būvniecības materiālu nodaļas, kas atrodas Pokingā, tirgotie dakstiņi šajos prospektos nebija iekļauti.
- 15 Grūbera kungs no *Bay Wa* darbinieka pa telefonu vairākkārt ievāca informāciju par dažādiem dakstiņu veidiem un cenu, norādot savu vārdu un adresi, bet neminot faktu, ka viņš ir lauksaimnieks. Minētais darbinieks pa telefonu izteica Grūbera kungam piedāvājumu, bet viņš vēlējās apskatīt dakstiņus uz vietas. Apmeklējot *Bay Wa*, tās darbinieks Grūbera kungam izsniedza rakstveida tāmi, kas datēta ar 1998. gada 23. jūliju. Šīs sarunas laikā Grūbera kungs informēja *Bay Wa* darbinieku

par to, ka viņam pieder zemnieku saimniecība un viņš vēlas uzklāt savai fermai jumtu. Viņš norādīja, ka viņam ir arī otršķirīgas nozīmes ēkas, kas galvenokārt kalpo zemnieku saimniecības vajadzībām, bet tieši nenorādīja, vai attiecīgā ēka galvenokārt tiek izmantota saimniecības vajadzībām vai privātai lietošanai. Nākamajā dienā Grūbera kungs no Austrijas piezvanīja minētajam darbiniekam, lai paziņotu, ka viņš pieņem *Bay Wa* tāmi. Tad minētais darbinieks Grūbera kunga bankai Austrijā pa faksu nosūtīja pasūtījuma apstiprinājumu.

- 16 Pēc Grūbera kunga domām, neskatoties uz sniegto garantiju par krāsas vienvēidību, *Bay Wa* piegādāto dakstiņu krāsa, kas tika izmantoti Grūbera kunga fermas jumta noklāšanai, būtiski atšķīrās, tādēļ jumts bija jāpārtaisa. Grūbera kungs vērsās tiesā, lai atbilstoši garantijai un pārdevēja atbildībai panāktu, pirmkārt, ka tiek atmaksāta summa par dakstiņu iegādi, kas sastāda ATS 258 123, kā arī izdevumi par jumta noņemšanu un uzklāšanu no jauna, kas sastāda ATS 141 877, un, otrkārt, ka tiek segti turpmāk paredzami izdevumi.
- 17 Šajā sakarā Grūbera kungs 1999. gada 26. maijā cēla prasību *Landesgericht Steyr* (Austrija), kurai *Oberster Gerichtshof* bija noteikusi jurisdikciju Austrijā saskaņā ar 28. punktu 1985. gada 1. augusta likumā par civillietu priekšmetisko un teritoriālo piekritību vispārējās jurisdikcijas tiesām (*Jurisdiktionsnorm, RGBl. 111*).
- 18 Ar 2000. gada 29. novembra spriedumu *Landesgericht Steyr* noraidīja *Bay Wa* celto iebildumu par kompetences trūkumu un tādējādi atzina savu kompetenci izskatīt lietu.
- 19 Pēc šīs tiesas uzskata, ir izpildīti nosacījumi, lai varētu piemērot Briseles Konvencijas 13. pantu. Tāda liguma gadījumā, kuram ir divkāršs mērķis, ir jāpārbauda, kāds mērķis ir pārsvarā — privāts vai profesionāls. Tā kā zemnieku saimniecību gadījumā privātās un profesionālās darbības ir grūti nodalīt, minētā tiesa nolēma, ka pārdevējs

nevarēja objektīvi zināt, vai līguma noslēgšanas laikā dominēja viens vai otrs galamērķis, tādējādi šaubu gadījumā jārunā par patērētāja noslēgtu līgumu. Bez tam Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punkta a) apakšpunkta ietvaros ir mazsvarīgi, vai attiecīgais patērētāja iegādātais produkts bija vai nebija iekļauts reklāmas prospektā. Pietiek ar to, ka ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu noteikta uzņēmuma publicitāti. Tieši pateicoties reklāmai, *Bay Wa* varēja noslēgt līgumu ar Grūbera kungu, pat ja šo reklāmu izplatīja cita nodaļa, nevis preces piegādātājs. Visbeidzot, nosacījums par “īpaši izteiktu pārdevēja piedāvājumu” minētā noteikuma izpratnē šajā lietā tāpat bija izpildīts, jo Grūbera kungs saņēma piedāvājumu pa telefonu. Nav svarīgi, vai šis piedāvājums tika pieņemts.

20 Ar 2001. gada 1. februāra spriedumu *Oberlandesgericht Linz* (Austrija) savukārt apmierināja *Bay Wa* iesniegto apelāciju pret minēto spriedumu un noraidīja Grūbera kunga pieteikumu, pamatojoties uz to, ka Austrijas tiesām nav jurisdikcijas minētās prāvas izskatīšanai.

21 Pēc *Oberlandesgericht Linz* domām, lai varētu pastāvēt patērētāja līgums Briseles Konvencijas 13. panta izpratnē, līgumam ir jābūt saistītam ar tādu mērķi, kas nav attiecīgās personas profesionālais vai komerciālais mērķis. Šā mērķa noteikšanai pakalpojuma saņēmēja nodoms nav svarīgs. Nozīmīgi ir tie darījuma objektīvie apstākļi, par kuriem varēja zināt otra līgumslēdzēja puse. Briseles Konvencijas 13.–15. pants ir piemērojami tikai tad, ja attiecīgā persona galvenokārt ir darbojusies ārpus savas profesionālās darbības un ja otra līgumslēdzēja puse līguma noslēgšanas laikā zināja vai tai vajadzēja zināt par šo apstākli; šis zināšanas tiek izvērtētas, ņemot vērā visus objektīvos faktus.

22 Tomēr attiecīgajam darījumam šajā lietā saskaņā ar *Bay Wa* zināmajiem objektīvajiem faktiem bija galvenokārt profesionāls mērķis. Lauksaimnieka veikta dakstiņu iegāde savas fermas jumtu noklāšanai pirmām kārtām saistās ar tā darbību

zemnieku saimniecībā. Zemnieku saimniecības darbībā ferma pēc būtības ir profesionālas darbības veikšanas vieta, kas tāpat, bet ne galvenokārt, kalpo arī tās īpašnieka un viņa ģimenes locekļu izmitināšanai. Dzīvošana fermā principā izriet no darbības zemnieku saimniecībā un tādējādi ir cieši ar to saistīta; lielas sabiedrības daļas uztverē tā ir lauksaimnieka darba vieta. Kad Grūbera kungs informēja par to, ka viņam pieder zemnieku saimniecība un viņš vēlas nomainīt savas fermas jumtu, *Bay Wa* pamatoti uzskatīja, ka viņš darbojas, profesionālu mērķu vadīts. Secinājumi attiecībā uz to platību īpatsvaru, kas paredzētas privātai un kas — profesionālai lietošanai, nevar atcelt šo secinājumu, jo šie fakti *Bay Wa* netika sniegti. Pārdevējam nebija nekāda iemesla domāt, ka Grūbera kungs dakstiņus izmantos vienīgi vai lielākoties neprofesionāliem mērķiem. Visbeidzot, nozīmīgs ir iegādātais daudzums, proti — kopumā 24 000 dakstiņu, kas pārdevēja uztverē varēja būt noteicošais elements, lai uzskatītu, ka ēka galvenokārt ir saistīta ar profesionālu izmantošanu.

- 23 Grūbera kungs iesniedza apelācijas sūdzību *Oberster Gerichtshof* pret *Oberlandesgericht Linz* 2001. gada 1. februāra spriedumu.
- 24 Savas apelācijas sūdzības atbalstam Grūbera kungs norāda — lai viņu varētu uzskatīt par patērētāju Briseles Konvencijas 13. panta izpratnē, vajadzīgs, lai dominējošais būtu neprofesionālais darbības mērķis. Šajā gadījumā fermas privāta izmantošana dominē pār profesionālu izmantošanu. Viņš norāda, ka otrai līgumslēdzējai pusei, kas slēdz līgumu ar patērētāju, ir pienākums ievākt ziņas, kā arī sniegt padomus klientam, un tai ir jāuzņemas iespējamās kļūdas risks. Pēc Grūbera kunga domām, *Bay Wa* bija pietiekami daudz iemeslu uzskatīt, ka runa ir pārsvarā par privātu fermas izmantošanu, un šaubu gadījumā *Bay Wa* bija jāievāc ziņas no pircēja. Bez tam pirms dakstiņu pārdošanas *Bay Wa* Austrijā izplatīja reklāmas prospektus, kas Grūbera kungu pamudināja sākt pārrunas ar *Bay Wa*, kaut gan pirms reklāmas izplatīšanas viņš par šo sabiedrību neko nezināja. Visbeidzot, visas darbības pirms līguma noslēgšanas Grūbera kungs veica Austrijā.

25 *Bay Wa* iebilst, ka zemnieku saimniecības darbībā ferma vispirms ir darba vieta un ka parasti ar šādu darbību saistītās piegādes neietilpst patērētāju līgumu kategorijā. Šajā gadījumā privātai lietošanai ir pakārtots raksturs, un *Bay Wa* par to nebija zināms. Patērētājam vajadzēja skaidri informēt par to, kādā statusā tas darbojas, ja — kā tas ir šajā gadījumā — ir iespējams uzskatīt, ka tas darbojas, profesionālu mērķu vadīts. Otrai līgumslēdzējai pusei nav nekāda pienākuma par to ievākt ziņas. Šaubām par patērētāja statusu jāizslēdz noteikumu par jurisdikciju piemērošana, ko Briseles Konvencija paredz patērētāju līgumu gadījumā. Turklāt uz *Bay Wa* būvniecības materiālu nodoļu, kurā dakstiņi tika pasūtīti, reklāma prospektu veidā neattiecās, bet minētās sabiedrības amatniecības un dārzkopības veikali, uz kuriem šī reklāma attiecās, jumta dakstiņus nepārdeva. Jebkurā gadījumā attiecībā uz dakstiņiem nekāda reklāma netika izplatīta. Līguma noslēgšanai nepieciešamās darbības netika veiktas Austrijā, bet gan Vācijā, jo saskaņā ar Vācijas tiesībām piekrišana tāmei pa telefonu ir gribas izpausme, kas nepieciešama, lai apstiprinātu piedāvājuma pieņemšanu, un pasūtījuma apstiprināšanu pārdevējs veica Vācijā pa faksu. Nevienlaicīga piedāvājuma un akcepta gadījumā — kā tas ir, ja, pamatojoties uz iepriekšēju tāmi, pasūtījums ir veikts pa telefonu, — tiek uzskatīts, ka līgums ir noslēgts atbildētāja domicila vietā.

26 *Oberster Gerichtshof* atzīmē — kaut arī no Tiesas judikatūras izriet, ka Briseles Konvencijas noteikumi par jurisdikciju patērētāju līgumos ir atkāpe no principa par tās līgumslēdzējvalsts jurisdikciju, kurā ir atbildētāja domicils, un tādēļ patērētāja jēdziens tiek interpretēts šauri, Tiesa vēl nav lēmusi par atsevišķiem minētās konvencijas 13. panta piemērošanas nosacījumiem, kas ir tās izskatāmās prāvas pamatā.

- 27 Uzskatot, ka šajos apstākļos izskatāmās prāvas risinājums ir atkarīgs no Briseles Konvencijas interpretācijas, *Oberster Gerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Lai izlemtu, vai attiecīgajai personai, veicot daļēji privāta rakstura darbību, ir patērētāja statuss Briseles Konvencijas 13. panta izpratnē, vai par noteicošo elementu ir jāuzskata šīs darbības privātā vai profesionālā mērķa pārsvars, un, piemērojot kādus kritērijus var izlemt, vai pārsvarā ir privātais vai profesionālais mērķis?
- 2) Vai, nosakot darbības mērķi, ir jāņem vērā no patērētāja līgumiskā partnera skatupunkta objektīvi redzami elementi?
- 3) Vai līgums, kas var būt saistīts gan ar profesionālo, gan ar privāto darbību, šaubu gadījumā jāuzskata par patērētāja līgumu?
- 4) Vai pirms līguma noslēgšanas tika veikta reklāma Briseles Konvencijas 13. panta [pirmās daļas] 3. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ja patērētāja nākamā līgumslēdzēja puse patērētāja domicila dalībvalstī ir izplatījusi reklāmu prospektu veidā, bet patērētāja sekojoši iegādātais produkts pats par sevi netika reklamēts?

- 5) Vai pastāv patērētāja līgums Briseles Konvencijas 13. panta izpratnē, ja pārdevējs pa telefonu ir izteicis piedāvājumu citā valstī dzīvojošam pircējam, kas šo piedāvājumu nepieņēma, bet, pamatojoties uz rakstveida tāmi, sekojoši ir iegādājies produktu, kas bija piedāvājuma priekšmets?
- 6) Vai patērētājs līguma noslēgšanai nepieciešamās darbības Briseles Konvencijas 13. panta [pirmās daļās] 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir veicis savā valstī, ja tas savā domicila valstī ir pa telefonu akceptējis tāmi, kas sastādīta dalībvalstī, kurā atrodas viņa līgumslēdzēja puses domicils?”

Par pirmajiem trīs jautājumiem

28 Ar pirmajiem trīs jautājumiem, kas ir izskatāmi kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Briseles Konvencijā paredzētie noteikumi par jurisdikciju ir interpretējami tādējādi, ka tāda veida līgums kā pamata prāvā, kas attiecas uz daļēji profesionālām un daļēji privātām darbībām, ir uzskatāms par patērētāja līgumu minētās konvencijas 13. panta pirmās daļas izpratnē.

29 Kā tas izriet no līguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Oberster Gerichtshof* jautā, vai — un, ja atbilde ir pozitīva, kādos apstākļos — līgums, kuram ir divi mērķi, kāds ir Grūbera kunga noslēgtais līgums ar *Bay Wa*, atbilst Briseles Konvencijas 13.–15. pantā paredzētajiem īpašajiem noteikumiem par jurisdikciju. Iesniedzējtiesa vēlas precizēt, kādi apstākļi tai ir jāņem vērā, kvalificējot šādu līgumu, šajā sakarā — kāda ir līgumā paredzētās darbības privātā vai profesionālā mērķa pārsvara nozīme, kā arī

kāda nozīme tiek piešķirta tam, vai tās puses, kuras labā šī darbība tika veikta, otra līgumslēdzēja puse zināja, pirmkārt, par minētā līguma mērķi, un, otrkārt, līguma noslēgšanas apstākļus.

- 30 Vispirms jāatgādina, ka Briseles Konvencija II nodaļas 4. iedaļā paredz noteikumus attiecībā uz jurisdikciju patērētāju līgumos. Patērētāja jēdziens ir definēts, kā tas izriet no minētās konvencijas 13. panta pirmā teikuma redakcijas, kā “personas noslēgts līgums tādiem mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar tās arodu vai profesiju”.
- 31 Atbilstoši pastāvīgai judikatūrai Briseles Konvencijā izmantotie jēdzieni — to starpā arī “patērētājs” šīs konvencijas 13.–15. panta izpratnē — ir interpretējami autonomi, pamatojoties uz minētās konvencijas sistēmu un mērķiem nolūkā nodrošināt konvencijas vienveidīgu piemērošanu visās līgumslēdzējvalstīs (skat. īpaši 1978. gada 21. jūnija spriedumu lietā 150/77 *Bertrand, Recueil*, 1431. lpp., 14.–16. punkts; 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-89/91 *Shearson Lehman Hutton, Recueil*, I-139. lpp., 13. punkts; 1997. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-269/95 *Benincas, Recueil*, I-3767. lpp., 12. punkts; 1999. gada 27. aprīļa spriedumu lietā C-99/96 *Mietz, Recueil*, I-2277. lpp., 26. punkts, un 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-96/00 *Gabriel, Recueil*, I-6367. lpp., 37. punkts).
- 32 Pirmkārt, Briseles Konvencijas sistēmā, proti, 2. panta pirmajā daļā, ir paredzēts vispārīgs princips, kas nosaka tās līgumslēdzējvalsts jurisdikciju, kuras teritorijā ir atbildētāja domicils, tādējādi tikai kā atkāpe no šī principa ir paredzēti ierobežoti gadījumi, kādos prasību pret atbildētāju var celt vai tā ir jāceļ citas līgumslēdzējvalsts tiesās. Tādējādi noteikumi par jurisdikciju, kas atkāpjas no šī vispārējā principa, ir interpretējami šauri tādā nozīmē, ka tie nevar radīt tādu interpretāciju, kas pārsniedz

minētajā konvencijā tieši paredzētos gadījumus (skat. jo īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Bertrand*, 17. punkts; *Shearson Lehman Hutton*, 14.–16. punkts; *Benincasa*, 13. punkts, un *Mietz*, 27. punkts).

33 Šāda interpretācija vēl jo vairāk ir piemērojama attiecībā uz tādu noteikumu par jurisdikciju kā Briseles Konvencijas 14. pants, kas patērētājam minētās konvencijas 13. panta pirmās daļas izpratnē ļauj celt prasību pret atbildētāju tās līgumslēdzējvalsts tiesās, kuras teritorijā ir prasītāja domicils. Būtībā, izņemot tajā tieši paredzētus gadījumus, šī konvencija nav labvēlīga tam, ka jurisdikcija tiek piešķirta tiesām pēc prasītāja domicila vietas (skat. 1990. gada 11. janvāra spriedumu lietā *C-220/88 Dumez/Francija* un *Tracoba, Recueil*, I-49. lpp., 16. un 19. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Shearson Lehman Hutton*, 17. punkts; *Benincasa*, 14. punkts, un 2004. gada 10. jūnija spriedumu lietā *C-168/02 Kronhofer*, Krājums, I-6009. lpp., 20. punkts).

34 Otrkārt, Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka ar Briseles Konvencijas II nodaļas 4. iedaļas noteikumiem ieviestais īpašais režīms, kas atkāpjas no minētās konvencijas 2. panta pirmajā daļā paredzētā pamatnoteikuma un noteikuma par īpašo jurisdikciju attiecībā uz līgumiem vispār, ko nosaka Konvencijas 5. panta 1. punktā, paredz nodrošināt adekvātu aizsardzību patērētājam, kas ir ekonomiski vājāka un juridiski mazāk pieredzējusi puse, nekā otra profesionālā līgumslēdzēja puse, tātad — puse, kuru nevajadzētu kavēt vērsties tiesā, paredzot pienākumu celt prasību tās valsts tiesās, kuras teritorijā ir otras līgumslēdzējas puses domicils (skat. jo īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Shearson Lehman Hutton*, 18. punkts, un *Gabriel*, 39. punkts).

35 No Briseles Konvencijā paredzētajiem jurisdikcijas noteikumiem, kā arī minētās konvencijas II nodaļas 4. iedaļā paredzētā īpašā režīma jēgas Tiesa ir secinājusi, ka šie noteikumi attiecas tikai uz galīgo privāto patērētāju, kas nav saistīts ar komerciālām vai profesionālām darbībām, un šie noteikumi nevar ietvert personas, attiecībā uz kurām īpaša aizsardzība nav pamatota (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus

lietā *Bertrand*, 21. punkts; *Shearson Lehman Hutton*, 19. un 22. punkts; *Benincasa*, 15. punkts, un *Gabriel*, 39. punkts).

- 36 Iepriekš minētā spriedums lietā *Benincasa* 16.–18. punktā Tiesa šajā sakarā ir nospriedusi, ka “patērētāja” jēdziens Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas un 14. panta pirmās daļas izpratnē ir interpretējams šauri, balstoties uz šīs personas statusu attiecīgajā līgumā, ņemot vērā tā raksturu un mērķi, nevis pamatojoties uz šīs personas subjektīvo situāciju, tādējādi dažu darbību ietvaros vienu un to pašu personu var uzskatīt par patērētāju un citu darbību ietvaros — par komersantu. Tiesa ir atzīmējusi, ka tikai uz tādiem līgumiem, kas noslēgti ārpus un neatkarīgi no jebkādas profesionālās darbības, vienīgi ar nolūku apmierināt privātā patērētāja paša vajadzības, attiecas minētajā konvencijā paredzētais režīms patērētāja kā vājākās puses aizsardzībai, bet tāda līguma gadījumā, kas noslēgts profesionālās darbības mērķiem, tāda aizsardzība nav pamatota.
- 37 Tādējādi Briseles Konvencijas 13.–15. pantā paredzētie jurisdikcijas noteikumi principā ir piemērojami vienīgi tādā gadījumā, kurā noslēgtā līguma priekšmets ir attiecīgās preces vai pakalpojuma lietošana neprofesionālā nolūkā.
- 38 Ņemot vērā šos principus, ir jāpārbauda, vai un kādā mērā tādām līgumam kā pamata prāvā, kas attiecas uz daļēji profesionālām un daļēji privātām darbībām, var piemērot noteikumus par izņēmuma jurisdikciju, kas paredzēti minētajā 13.–15. pantā.

39 Šajā sakarā jau no Briseles Konvencijas 13.–15. panta mērķa, kas ir — pienācīgi aizsargāt personu, par kuru tiek prezumēts, ka tā atrodas vājākā pozīcijā nekā otra līgumslēdzēja puse, — skaidri izriet, ka šie noteikumi nevar attiekties uz personu, kura noslēdz līgumu tādai izmantošanai, kas daļēji attiecas uz tās profesionālo darbību un kas tādējādi ir tikai daļēji ar to nesaistīts. Citādi var būt tikai gadījumā, ja minētā līguma saistība ar attiecīgās personas profesionālo darbību būtu tik niecīga, ka būtu nenozīmīga un mazsvarīga tās darbības kontekstā, kurai minētais līgums tā kopumā ir noslēgts.

40 Būtībā, kā to arī savu secinājumu 40. un 41. punktā norāda ģenerāladvokāts, kad persona noslēdz līgumu mērķim, kas saistīts ar tās profesionālo darbību, ir uzskatāms, ka šī persona atrodas ar otru līgumslēdzēju pusi līdzvērtīgā pozīcijā, un līdz ar to šajos apstākļos Briseles Konvencijā paredzētā īpašā aizsardzība attiecībā uz patērētājiem nav pamatota.

41 Šo apsvērumu nevar atcelt tas, ka attiecīgais līgums ir paredzēts arī privātam mērķim, un šis apsvērums, neskatoties uz to, kāda ir attiecīgās preces vai pakalpojuma privātās un profesionālās izmantošanas proporcija, ir būtisks pat tad, ja privātā izmantošana ir pārsvarā, ciktāl lietošana, kas attiecas uz profesionālo darbību, nav nenozīmīga.

42 Tādējādi gadījumā, ja līgumam ir divi mērķi, attiecīgās preces vai pakalpojuma izmantošanai profesionāliem mērķiem nav jābūt pārsvarā, lai nebūtu piemērojams minētās konvencijas 13.–15. pants.

- 43 Šādu interpretāciju apstiprina apstākļi, ka Briseles Konvencijas 13. panta pirmajā daļā paredzētā patērētāja jēdziena definīcija ir skaidri formulēta šaurā nozīmē, izmantojot negatīvu izteicienu ("līgums, kas noslēgts [..] lietošanai [..] ārpus tā profesionālās darbības"). Turklāt patērētāja līguma definīcija ir šauri interpretējama tiktāl, ciktāl tā ir atkāpe no minētās konvencijas 2. panta pirmajā daļā paredzētā jurisdikcijas pamatnoteikuma un izņēmuma kārtā paredz jurisdikciju prasītāja domicila vietas tiesām (skat. šī sprieduma 32. un 33. punktu).
- 44 Minēto interpretāciju pamato arī tas, ka līgumu var kvalificēt, tikai to izvērtējot kopumā, jo Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka izvairīšanās no vairāku jurisdikciju esamības attiecībā uz vienām un tām pašām tiesiskajām attiecībām ir viens no Briseles Konvencijas pamatmērķiem (šajā sakarā skat. jo īpaši 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā *C-256/00 Besix, Recueil*, I-699. lpp., 27. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Gabriel*, 57. punkts, un 2004. gada 5. februāra spriedumu lietā *C-18/02 DFDS Torline, Recueil*, I-1417. lpp., 26. punkts).
- 45 Tāda interpretācija, kas var liegt patērētāja statusu Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas izpratnē, ja preces vai pakalpojuma lietošanai ir tāds mērķis, kam nav maznozīmīgs sakars ar attiecīgās personas profesionālo darbību, tāpat visvairāk atbilst tiesiskās drošības prasībām, kā arī iespējai paredzēt atbilstošu jurisdikciju attiecībā uz iespējamo atbildētāju, kas ir minētās konvencijas pamats (skat. jo īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Besix*, 24.–26. punkts).
- 46 Ņemot vērā parastos noteikumus par pierādīšanas pienākumu, personai, kas vēlas atsaukties uz Briseles Konvencijas 13.–15. pantu, tāda līguma gadījumā, kuram ir divi mērķi, ir jāpierāda, ka profesionālai lietošanai ir maznozīmīga loma, un pretējai pusei ir tiesības iesniegt pierādījumus par pretējo.

- 47 Attiecībā uz iesniegtajiem pierādījumiem attiecīgajai tiesai ir jāpārbauda, vai minētais līgums nozīmīgā daļā paredz apmierināt vajadzības attiecībā uz konkrētās personas profesionālo darbību vai, tieši pretēji, profesionālajai lietošanai ir tikai mazsvarīga nozīme. Šajā sakarā valsts tiesai ir jāņem vērā ne tikai līguma saturs, raksturs un mērķis, bet arī objektīvie apstākļi, kas saistīti ar tā noslēgšanu.
- 48 Visbeidzot, attiecībā uz iesniedzējtiesas jautājumu par to, vai iespējamā patērētāja līgumslēdzēja pusei bija jāzina tās darbības mērķi, attiecībā uz kuru tika noslēgts līgums, kā arī līguma noslēgšanas apstākļi, ir jānorāda — lai cik vien iespējams veicinātu pierādījumu izskatīšanu un izvērtēšanu, attiecīgajai tiesai galvenokārt ir jāpamatojas uz pierādījumiem, kas objektīvi izriet no lietas materiāliem.
- 49 Ja informācija ir pietiekama, lai ļautu tiesai secināt, ka līgums nozīmīgā veidā nodrošina attiecīgās personas profesionālās darbības vajadzības, Briseles Konvencijas 13.–15. pantu nevar piemērot sakarā ar šo noteikumu izņēmuma raksturu Konvencijas noteiktajā sistēmā. Tādējādi šajā gadījumā nav jāpārbauda, vai otra līgumslēdzēja puse varēja zināt par profesionālu izmantošanu.
- 50 Savukārt, ja no lietas materiāliem izrietošie objektīvie apstākļi nevar pietiekami pierādīt, ka darbībai, kas bija pamatā tāda līguma noslēgšanai, kuram ir divi mērķi,

bija nozīmīgs profesionālais mērķis, šo līgumu principā var uzskatīt par patērētāja līgumu minēto 13.–15. pantu izpratnē, lai neatņemtu šiem noteikumiem to mērķi.

- 51 Tomēr, ņemot vērā ar Briseles Konvencijas 13.–15. pantu ieviestā aizsardzības režīma izņēmuma raksturu, attiecīgajai tiesai šajā pēdējā gadījumā bez tam jāpārbauda, vai līguma otra puse nevarēja pamatoti nezināt par attiecīgās darbības neprofesionālo mērķi sakarā ar to, ka iespējamais patērētājs patiesībā ar savu uzvedību nākamajai līgumslēdzējai pusei varēja radīt iespaidu, ka viņš darbojas, profesionālu mērķu vadīts.
- 52 Tāds gadījums ir, piemēram, tad, ja persona, neko neprecizējot, pasūta priekšmetus, kas izmantojami profesionālajā darbībā, šajā sakarā sarakstei aizpildot veidlapu, saņemot preces uz profesionālo adresi vai minot iespēju atgūt pievienotās vērtības nodokli.
- 53 Šādā gadījumā īpašie noteikumi par jurisdikciju patērētāju līgumos, kas paredzēti Briseles Konvencijas 13.–15. pantā, nav piemērojami pat tad, ja līgumam pašam par sevi nav nozīmīgs profesionālais mērķis, un šī persona jāuzskata par tādu, kas atteikusies no minētajos pantos paredzētās aizsardzības, ņemot vērā iespaidu, kādu tā radījusi otrai līgumslēdzējai pusei, kas darbojas labā ticībā.

54

Ņemot vērā iepriekš minēto apsvērumu kopumu, uz pirmajiem trim uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Briseles Konvencijā paredzētie jurisdikcijas noteikumi ir interpretējami šādi:

- persona, kura noslēgusi līgumu par precī, kas paredzēta daļēji profesionālai lietošanai un daļēji — lietošanai ārpus tās profesionālās darbības jomas, nevar atsaukties uz minētās konvencijas 13.–15. pantā paredzētajiem īpašajiem jurisdikcijas noteikumiem, izņemot gadījumu, ja profesionālā lietošana ir tik mazsvarīga, ka tai ir nenozīmīga loma attiecīgās darbības kopējā kontekstā; tam, ka neprofesionālais aspekts ir pārsvarā, šajā sakarā nav nozīmes;

- tiesai, kura iztiesā lietu, ir jāpārbauda, vai attiecīgais līgums ir noslēgts, lai nozīmīgā daļā nodrošinātu attiecīgās personas profesionālās darbības vajadzības, vai, tieši pretēji, profesionālai lietošanai ir tikai mazsvarīga loma;

- šajā sakarā minētajai tiesai jāņem vērā no lietas materiāliem objektīvi izrietošu faktu kopums, tomēr tai nav jāņem vērā apstākļi vai informācija, ko otra līgumslēdzēja puse būtu varējusi zināt līguma noslēgšanas laikā, izņemot to, ja persona, kas atsaucas uz patērētāja statusu, ir uzvedusies tādā veidā, ka otrai līgumslēdzējai pusei pamatoti radījusi iespaidu par to, ka tā darbojas, profesionālu mērķu vadīta.

Par pēdējiem trim jautājumiem

- 55 Ņemot vērā to, ka pēdējie trīs jautājumi ir uzdoti tikai gadījumam, ja tiek atzīts patērētāja statuss Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas izpratnē, un ņemot vērā šajā sakarā sniegtās atbildes uz pirmajiem trim jautājumiem, uz pēdējiem trim jautājumiem par citiem minētā noteikuma piemērošanas nosacījumiem nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 56 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata prāvā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās, kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos, ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos, ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un

Portugāles Republikas pievienošanās un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanās, paredzētie jurisdikcijas noteikumi ir interpretējami šādi:

- **persona, kura noslēgusi līgumu par precī, kas paredzēta daļēji profesionālai lietošanai un daļēji — lietošanai ārpus tās profesionālās darbības jomas, nevar atsaukties uz minētās konvencijas 13.–15. pantā paredzētajiem īpašajiem jurisdikcijas noteikumiem, izņemot gadījumu, ja profesionāla lietošana ir tik mazsvarīga, ka tai ir nenozīmīga loma attiecīgās darbības kopējā kontekstā; tam, ka neprofesionālais aspekts ir pārsvarā, šajā sakarā nav nozīmes;**

- **tiesai, kura iztiesā lietu, ir jāpārbauda, vai attiecīgais līgums ir noslēgts, lai nozīmīgā daļā nodrošinātu attiecīgās personas profesionālās darbības vajadzības, vai, tieši pretēji, profesionālai lietošanai ir tikai mazsvarīga loma;**

- **šajā sakarā minētajai tiesai jāņem vērā no lietas materiāliem objektīvi izrietošo faktu kopums; tomēr tai nav jāņem vērā apstākļi vai informācija, ko otra līgumslēdzēja puse būtu varējusi zināt līguma noslēgšanas laikā, izņemot to, ja persona, kas atsaucas uz patērētāja statusu, ir uzvedusies tādā veidā, ka otrai līgumslēdzējai pusei pamatoti radījusi iespaidu par to, ka tā darbojas, profesionālu mērķu vadīta.**

[Paraksti]